

พัฒนาการของการจัดผังรายการของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.

นายรัฐติพงษ์ ชูนาค

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาสื่อสารมวลชน

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-13-2323-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

120825924

THE DEVELOPMENT OF TV PROGRAMMING OF CHANNEL 9 MCOT

Mr. Rattiphong Choonak

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-13-2323-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

พัฒนาการของการจัดผังรายการของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.

โดย

นายรัฐติพงษ์ ชูนาค

สาขาวิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

..... คณะบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปันดดา ธนสถิตย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โอฟ้า วงศ์บ้านดู)

ศูนย์วิทยุโทรทัศน์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รัฐติพงษ์ ชุนาค : พัฒนาการของการจัดผังรายการของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.
(THE DEVELOPMENT OF TV PROGRAMMING OF CHANNEL 9 MCOT)

อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ ,323 หน้า. ISBN 974-13-2323-9.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงพัฒนาการของโครงสร้างองค์กรและการจัดผังรายการของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. รวมถึงวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผังรายการ

การวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง โดยมีผลการวิจัยดังนี้

1. อ.ส.ม.ท. และสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 ไม่มีการปรับหรือโครงสร้างองค์กรใดๆตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน (2520-2544) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นการเปลี่ยนแปลงระดับย่อยมีเฉพาะในระดับส่วนงานเท่านั้น เช่น ส่วนข่าว ส่วนงบประมาณ ส่วนพัสดุ เป็นต้น โดยปัจจัยที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนส่วนงานในระดับดังกล่าว คือ 1) การเมือง 2) เศรษฐกิจ 3) นโยบายองค์กร และ 4) เทคโนโลยี

2. พัฒนาการของการจัดผังรายการของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 ระหว่าง พ.ศ. 2520-2544 แบ่งออกได้เป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงแรก (2520) ผังรายการตอบสนองนโยบายในการเป็นสื่อของรัฐและเริ่มเน้นการดำเนินการเพื่อหารายได้

ช่วงสอง (2521-2534) ผังรายการเน้นการเป็นสื่อเพื่อการพาณิชย์

ช่วงสาม (2535-2544) ผังรายการเน้นการพาณิชย์เช่นเดียวกับช่วงที่ 2 ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการสร้างภาพลักษณ์ของการเป็นสถานีเพื่อข้อมูลข่าวสารด้วย

ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนผังรายการ คือ 1) นโยบายผู้บริหาร 2) ตัวเลขวัดระดับความนิยมหรือเรตติ้ง 3) อิทธิพลและแรงกดดันทางการเมือง 4) เศรษฐกิจ และ 5) ลักษณะทางประชากรของผู้ชม

3. การจัดผังรายการของช่อง 9 อ.ส.ม.ท. พบว่ามีการใช้กลยุทธ์แข่งขันกับช่องอื่นในรายการที่เป็นรายการเด่นของสถานี ได้แก่ รายการประเภทข่าวสารความรู้และรายการเด็ก และใช้กลยุทธ์เคียงข้าง ไม่แข่งขันกับสถานีอื่นๆ สำหรับรายการประเภทสารบันเทิง และจากผังรายการระหว่าง พ.ศ. 2520-2544 พบว่า รายการเด่นของสถานีมี 3 ประเภท ประกอบด้วย ก) รายการการ์ตูน สำหรับกลุ่มผู้ชมที่เป็นเด็ก ข) รายการข่าว และสารความรู้สำหรับกลุ่มผู้ชมที่สนใจข่าวสารข้อมูล ค) รายการกีฬาสำหรับกลุ่มผู้ชมที่สนใจรายการบันเทิงประเภทกีฬา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

438 51200 28 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD : DEVELOPMENT / PROGRAMMING / CHANNEL 9 MCOT

RATTIPHONG CHOONAK : THE DEVELOPMENT OF TV PROGRAMMING OF CHANNEL 9 MCOT.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. UBONRAT SIRIYUVASAK, 323 pp. ISBN. 974-13-2323-9

The objectives of this research are; to study the development of the organization structure and programming of Channel 9 TV of MCOT, and to study the factors affecting the programming strategies of Television Channel 9 TV of MCOT between 1977 – 2001.

This study is based on documentary research and interview of key informants. The research findings are;

1. There has not been any major organization re-engineering of the Mass Communication Organization of Thailand (MCOT) since its inception. There are, however, minor changes at the departmental level such as news, financial and supply department.

2. The programming development of Channel 9 TV of MCOT during 1977 – 2001 could be divided into 3 period;

a) The first period (1977) in which the programming reflected the state media policy and the beginning of a public enterprise organization

b) The second period (1978-1991) in which the programming reflected the policy of commercialism

c) The third period (1992-2001) in which commercialism of Channel 9 TV programming has been exacerbated while attempting to retain an image of a news and information channel.

The factors affecting the changes of Channel 9 TV in its programming are; 1. the administrative policies 2. the programme rating 3. external political influence and pressures 4. the economy and industrial competitiveness 5. the target audience.

3. During the past two and a half decades, the programming strategies of Channel 9 TV shifted between counter-programming and blunting. For news and information, and animation programme counter-programming was used, and for light entertainment programme blunting strategy was used. There are 3 types of prominent programmes on Channel 9 TV. These are; animation for children, news and information for educated adults and sports programme for audience interested in sports entertainment.

DepartmentMass..Communication.....

Field of study.....Mass..Communication.....

Academic year2002.....

Student's signature

Advisor's signature

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี เนื่องจากได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆในการวิจัยมาโดยตลอด อีกทั้งยังสละเวลาอันมีค่าเพื่อตรวจทานและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆอย่างละเอียด ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ปนัดดา ธนสถิตย์ ประธานกรรมการและผู้ช่วยศาสตราจารย์โอฬาร วงศ์บ้านดู่ กรรมการ สำหรับคำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆที่เป็นประโยชน์

พร้อมกันนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ และผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ให้ความเอื้อเฟื้อและสละเวลาในการให้สัมภาษณ์ข้อมูลต่างๆที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย

รัฐติพงษ์ ชูนาค

เมษายน 2545

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาคำวิจัย.....	10
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
ข้อสันนิษฐาน.....	10
นิยามศัพท์.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างองค์กรสื่อสารมวลชน และการบริหารจัดการ.....	15
2 แนวคิดในการจัดผังรายการโทรทัศน์.....	22
2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดผังรายการ.....	30
2.2 กลยุทธ์การจัดผังรายการ.....	33
2.3 ที่มาของรายการสำหรับการจัดผังรายการ.....	36
2.4 สถานีบริการสาธารณะ.....	40
2.5 สถานีเชิงพาณิชย์.....	41
3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
4. ประวัติความเป็นมาของช่อง 9 อ.ส.ม.ท.....	52
5. ผังโครงสร้างองค์กร, อำนาจหน้าที่และภารกิจ ของงานที่เกี่ยวข้องกับด้านโทรทัศน์.....	63
1 ผังโครงสร้างองค์กร.....	63
2 อำนาจหน้าที่และภารกิจของงานที่เกี่ยวข้องกับด้านโทรทัศน์.....	68
6. ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรของ อ.ส.ม.ท.....	74
1 ปัจจัยภายใน.....	74
2 ปัจจัยภายนอก.....	77
7. ผังรายการของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.....	100
1 แนวการบริหารผังรายการ.....	100
1.1 การจัดผังรายการ.....	101
1.1.1 ทักษะการจัดผังรายการ.....	101
1.1.2 ภาพลักษณ์ของสถานี.....	104
1.2 ที่มาของรายการ.....	107
2 ผังรายการของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.....	113
3 สัดส่วนรายการ.....	143
8. วิเคราะห์การจัดผังรายการของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.....	156
1 วิเคราะห์การจัดผังรายการของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.....	156
1.1 วิเคราะห์การจัดผังรายการ.....	156
1.2 รายการที่ให้ความสำคัญในแต่ละยุค.....	165
1.2.1 รายการในแต่ละยุคของผู้บริหาร.....	166
1.2.2 รายการที่ทางสถานีได้รับรางวัล.....	175
2 กลยุทธ์การจัดผังรายการ.....	178

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

9. ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับผังรายการ.....	201
1 ปัจจัยภายใน.....	201
2 ปัจจัยภายนอก.....	206
10. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	220
1 สรุปผลการวิจัย.....	220
2 อภิปรายผล.....	223
3 ข้อเสนอแนะ.....	230
รายการอ้างอิง.....	232
ภาคผนวก ก.....	240
ภาคผนวก ข.....	256
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	323

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1 : แสดงค่าสัดส่วนรายการประเภทต่างๆของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ในรอบ 1 สัปดาห์(1 ก.ย.-7 ก.ย. 2522).....	6
ตารางที่ 2 : แสดงประเภทและสัดส่วนรายการของโทรทัศน์ 4 ช่อง พ.ศ. 2524.....	6
ตารางที่ 3 : แสดงค่าผลต่างของเงินส่งคลังกับค่า 40 เปอร์เซ็นต์ของกำไรสุทธิ ขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย.....	90
ตารางที่ 4 : แสดงรายได้จากโฆษณาของสถานีโทรทัศน์ พ.ศ. 2535-2539.....	95
ตารางที่ 5 : การวางแผนรายการภาคบ่ายถึงภาคค่ำ เวลา 16.50-20.40 น. ของวันจันทร์ถึงศุกร์ พ.ศ.2520.....	115
ตารางที่ 6 : การวางแผนรายการภาคเช้าถึงช่วงต้นของภาคบ่าย เวลา 10.30-12.30 น.ของวันเสาร์และอาทิตย์ พ.ศ.2520.....	116
ตารางที่ 7 : การวางแผนรายการภาคบ่ายถึงช่วงภาคค่ำ เวลา 13.00-21.40 น. ของวันเสาร์และอาทิตย์ พ.ศ. 2520.....	117
ตารางที่ 8 : การวางแผนรายการภาคบ่ายเวลา 15.30-16.50 น. ของวันจันทร์ถึงศุกร์ พ.ศ. 2520.....	117
ตารางที่ 9 : การวางแผนรายการภาคเช้าถึงภาคบ่าย เวลา 9.00-14.30 น. ของวันเสาร์และวันอาทิตย์ พ.ศ. 2520.....	118
ตารางที่ 10 : การวางแผนรายการภาคบ่ายถึงภาคค่ำ เวลา 15.00-23.00 น. ของวันจันทร์ถึงศุกร์.....	121
ตารางที่ 11 : การวางแผนรายการภาคเช้าถึงภาคค่ำ เวลา 8.00-23.25 น. วันเสาร์และอาทิตย์.....	122
ตารางที่ 12 : การวางแผนรายการภาคบ่ายถึงภาคค่ำ เวลา 15.30-23.20 น. ของวันจันทร์ถึงศุกร์.....	123
ตารางที่ 13 : การวางแผนรายการภาคเช้าถึงภาคค่ำ เวลา 8.00-23.00 น. วันเสาร์และอาทิตย์.....	125
ตารางที่ 14 : การวางแผนรายการภาคเช้าถึงภาคค่ำ เวลา 5.30-01.30 น. ของวันจันทร์ถึงศุกร์.....	129

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่15: การวางแผนรายการภาคเช้าถึงภาคค่ำ เวลา 5.30-02.45 น. วันเสาร์และอาทิตย์.....	131
ตารางที่16: การวางแผนรายการภาคเช้าถึงภาคค่ำ เวลา 5.30-01.30 น. ของวันจันทร์ถึงศุกร์.....	132
ตารางที่17: การวางแผนรายการภาคเช้าถึงภาคค่ำ เวลา 5.30-01.30 น. วันเสาร์และอาทิตย์.....	134
ตารางที่18: แสดงช่วงเวลาเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2544.....	215

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
แผนภูมิที่ 1 : แสดงรายได้รวมและรายได้โฆษณา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2537.....	84
แผนภูมิที่ 2 : แสดงรายได้รวมและจำนวนเงินส่งคลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2537.....	86
แผนภูมิที่ 3 : แสดงรายได้รวมและรายได้โฆษณา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2541.....	88
แผนภูมิที่ 4 : แสดงรายได้รวมและจำนวนเงินส่งคลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2541.....	89
แผนภูมิที่ 5 : แสดงรายได้รวมและรายได้โฆษณา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2544.....	92
แผนภูมิที่ 6 : แสดงรายได้รวมและจำนวนเงินส่งคลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2544.....	93
แผนภูมิที่ 7 : แสดงสัดส่วนรายการปี พ.ศ. 2520.....	145
แผนภูมิที่ 8 : แสดงสัดส่วนรายการปี พ.ศ. 2521-2525 และ พ.ศ. 2529-2534.....	148
แผนภูมิที่ 9 : แสดงสัดส่วนรายการปี พ.ศ. 2526-2528.....	149
แผนภูมิที่ 10: แสดงสัดส่วนรายการปี พ.ศ. 2525-2538 และ พ.ศ. 2541-2542.....	152
แผนภูมิที่ 11: แสดงสัดส่วนรายการปี พ.ศ. 2539-2540.....	153

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย